

Асанбекова Дамира Дайырбековнанын “Болочоктогу физика мугалимдеринин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун технологиялары” деген темадагы 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн коюлган диссертациясына расмий оппонент, педагогика илимдеринин кандидаты **Омаралиева Зумират Исмайылованын**

ПИКИРИ

1. Изилдөөнүн адистикке дал келиши. Асанбекова Дамира Дайырбековнанын 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча «Болочоктогу физика мугалимдеринин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун технологиялары» деген темадагы кандидаттык диссертациясында болочоктогу физика мугалимдеринин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун технологиялары иштелип чыккан. Бул багыт 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистигине дал келет.

2. Изилдөөнүн актуалдуулугу.

Жогорку кесиптик билим берүүнү өнүктүрүү үчүн келечектеги мугалимдерин, алардын катарында болочок физика мугалимдерин кесиптик методикалык даярдыгынын сапатын жогорулатуу зарыл. Мында мектепке коюлган азыркы социалдык талаптар, педагогдук кадрларынын даярдыгына сөзсүз жетекчиликке алууга тийиш.

Диссертант, билим берүүнүн мындай системасына бир гана билимди, билгичтикти жана көндүмдү гана трансляциялаган эмес, инсандын жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүүгө багыт жасаган, жөн гана дидактикалык маселелерди алдыга коюп жана аларды чечип гана тим болбостон, өнүктүрүүчү билим берүү кырдаалдарды түзө алган кесипкөй педагог керектигин туура белгилеген. Педагогдун эмоционалдык компетенттүүлүгүн өнүктүрүү маселеси бир гана окуучуну угуп, түшүнүү, сабакта позитивдүү эмоционалдык фон түзүү кесиптик зарылчылык менен гана эмес, ошону менен бирге өзүнүн компетенттүүлүгүнө канааттануу, инсандык жана кесиптик өсүүнү баштан өткөрүү менен байланыштуу. Эмоционалдык компетенттүүлүктү өздөштүрүү келечектеги педагогдун психологиялык маданиятын жогорулатуу үчүн өзгөчө актуалдуу болуп саналат. Ал эми билим берүүдө мугалимдик кадрларды даярдоо маселеси дайыма актуалдуу болуп келген жана боло берет. Болочоктогу физика мугалиминин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруу маселесинин актуалдуулугу төмөндөгүлөрдүн ортосундагы бир катар **карама-каршылыктар** менен шартталган:

- болочоктогу физика мугалимдерди даярдоодо орун алган салттуу көз караш менен аларга коюлган жаңы кесиптик, инсандык талаптардын ортосундагы туура келбестиктер;

- окутуу процессине оң эмоционалдык чөйрөнүн тийгизген таасиринин жогорулашы менен студенттердин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун технологияларынын иштелип чыга электиги;

- болочоктогу физика мугалимдерин даярдоодо методикалык дисциплиналардын маанисинин жогорулашы менен ал дисциплиналардын эмоционалдык “боёгу” үчүн атайын даярдалган каражаттардын жетишсиздиги.

Болочоктогу педагогдун эмоционалдык чөйрөсүн өнүктүрүү зарылдыгы, ошол эле учурда аны өнүктүрүүнүн методдорунун жетиштүү иштелип чыкпаганы жана жогоруда көрсөтүлгөн илимий карама-каршылыктарды чечүү багытында **“Болочоктогу физика мугалимдеринин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун технологиялары”** илимий теманы тандап алууга негиз болгон.

Изилдөөнүн максаты: изилдөөнүн максатына жетүү үчүн төмөнкүдөй милдеттери алгаЭ:

1. Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларында болочоктогу физика мугалимдерин даярдоонун практикалык абалын аныктоо.

2. Эмоционалдык компетенттүүлүктүн мугалимдин кесиптик ишмердүүлүгүндөгү ордун жана анын курамдык компоненттерин аныктоо.

3. Физика багытында окуган студенттердин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун технологияларын иштеп чыгуу.

4. Болочоктогу физика мугалимдеринин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруучу технологиялардын натыйжалуулугун педагогикалык эксперимент жүргүзүү менен далилдөө.

Диссертант бул милдеттердин чечилиши диссертацияда ырааттуу удаалаштыкта көрсөткөн. Диссертациялык иш киришүүдөн, 3 главадан, изилдөөнүн негизги тыянактарынан, изилдөөдө колдонулган адабияттардын тизмесинен жана тиркемелерден турат. Диссертациялык иштин структурасы илимий изилдөөнүн логикасына туура келип, коюлган максаттык жана иликтөөнүн тапшырмаларын толук аныктайт.

3. Изилдөөнүн илимий жаңылыгы жана теориялык баалуулугу:

Диссертациялык иште төмөндөгү илимий жаңылыктар алынгандыгы белгиленген:

- физика мугалимдерин даярдоо процессине коюлган жаңы компетенттүүлүк мамиленин негиздери аныкталган;

- болочоктогу мугалимдердин эмоционалдык компетенттүүлүгүнүн курамдык бөлүктөрү аныкталган;

- физика багыттында окуган студенттердин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруучу технологиялары иштелип чыккан жана ал апробациялоодон өткөрүлгөн;

- иштелип чыккан технологиянын натыйжалуулугу педагогикалык эксперимент аркылуу далилденген.

Иштин теориялык жоболору, изилдөөнүн натыйжалары 4 чет өлкөлүк жана 10 жергиликтүү илимий журналдарда жарыяланган автордун 14 илимий-методикалык эмгектеринде чагылдырылган. Ал диссертациялык иштин негизги мазмунун толук ачып бере алат.

Изилдөөнүн практикалык маанилүүлүгү.

- Жогорку окуу жайында мугалимдерди даярдоодо эмоционалдык компетенттүүлүктү калыптандыруу технологиялары педагогдордун кесиптик даярдыгынын деңгээлин жогорулатууда

- эмоционалдык компетенттүүлүктү калыптандырууга багытталган дидактикалык каражаттар мугалимдердин билимин өркүндөтүү курстарында колдонула алат.

Изденүүчүнүн жеке салымы. Изденүүчүнүн диссертациялык изилдөөдөгү жаңылыгы катар төмөдөгүлөрдү белгилөөгө болот:

1. Физика мугалимдерин даярдоо процессине коюлган жаңы компетенттүүлүк мамиленин негиздерин аныкталышы;

2. Болочоктогу мугалимдердин эмоционалдык компетенттүүлүгүнүн курамдык бөлүктөрүнүн ачыкталышы;

3. Физика багыттында окуган студенттердин эмоционалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруучу технологиялардын даярдалышы жана ал апробациялоодон өткөрүлүшү;

4. Иштелип чыккан технологиялардын натыйжалуулугу педагогикалык эксперимент аркылуу далилдениши.

Изилдөөнүн оң натыйжалары менен бирге эле, диссертациялык иште төмөндөгүдөй **мүчүлүштүктөрдү** белгилөөгө болот:

1. Педагогдун ар бир аракети студенттин эмоциялык сезим тигил же бул ишмердүүлүктүн жүрүшүнө стимул болот, же тескерисинче тоскоолдук болот, башкача айтканда ар бир студентте оң, терс жана кайдыгер мамилесинин пайда болуусуна шарт түзүлөт, аларга кеңири анализдин жоктугу.

2. Механика курсуна - 42 суроо, жылуулук кубулуштарга - 42 суроо, электрдик жана магниттик кубулуштарга - 10 суроо, оптикалык кубулуштарга - 10 суроолорду түзгөн да атом жана ядролук физика курсуна эмоцияга тиешелүү суроолордун топтому көрсөтүлбөгөндүгү.

3. Кыргызстандык физиктердин бул кейгейлуу маселе боюнча эч кандай илимий иш жасабагандай изилденгендиги.

Бирок, бул белгиленген мучулуштуктер диссертациялык иштин илимий баалуулугуна жана практикалык маанилуулугуне таасирин тийгизбейт.

Асанбекова Дамира Дайырбековнанын **“Болочоктогу физика мугалимдеринин эмоционалдык компетенттуулугун калыптандыруунун технологиялары”** деген темада жазылган диссертациялык изилдөөсү КРнын ЖАК тарабынан кандидаттык диссертацияларга коюлуучу талаптарына толук жооп берет, ал эми автор 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Расмий оппонент, ОшМУнун Жалпы физика жана физиканы
окутуунун усулдугу кафедрасынын башчысы,
педагогика илимдеринин кандидаты

Омаралиева З.И.

Диссертациянын кезеңине

5.07.2018-ж. кезин түздү.

Кезеңедеги каттоо: С.Таймжанов С.Т.